

Obligacje a zasada swobody umów

Ramy objętościowe niniejszego artykułu wykluczają możliwość pełnego ujęcia problematyki obligacji w świetle zasady swobody umów. Celem jest zatem zadanie pytań i rozpoczęcie dyskusji. Nie oznacza to jednak, że nie będę próbował udzielać również odpowiedzi – mając pełną świadomość, że mogą one spotkać się z zarzutami i polemiką. Jeśli tak się stanie – tym lepiej dla prawniczego dyskursu. Metodologicznym punktem wyjścia, mocno lekceważonym w literaturze, jest przyjęcie zasady, że podstawą analizy są konstrukcje cywilnoprawne (kontraktowe), zaś papier wartościowy jest jedynie nośnikiem tych konstrukcji. Punktem wyjścia jest zatem tzw. umowna teoria papierów wartościowych¹.

ALEKSANDER CHŁOPECKI

Charakter prawny obligacji i warunków emisji

Charakter prawny obligacji wydaje się z pozoru bezdyskusyjny. Zgodnie z art. 4 u.o.² obligacja jest papierem wartościowym emitowanym w serii, w którym emitent stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela obligacji i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia. Jest zatem dłużnym papierem wartościowym³. Ten sposób spojrzenia na obligację jest jednak „spłaszczony” i mylący, i przypomina nieco literalne rozumienie art. 921¹² k.c. stanowiącego, że „przeniesienie praw z dokumentu na okaziciela wymaga wydania tego dokumentu”. Jeżeli przekazę do rąk kolegi udaną graficznie dokumentową obligację z informacją: „zobacz, jak ładnie wydrukowali”, wbrew literalnemu brzmieniu ww. przepisu, nie przeniosłem praw z tej obligacji. Język prawa musi być czytany systemowo – nie przeniosłem prawa z obligacji, bo nie zawarłem umowy sprzedaży lub jakiegokolwiek innej umowy przenoszącej prawa z obligacji.

Ten sam sposób rozumowania powinien być zastosowany w przypadku obligacji. Nie jest ona niczym więcej niż po prostu umową pożyczki, która następnie jest „ubierana” w postać ułatwiającą obrót wierzytelnością

¹ Zamiast wielu por. J. Jastrzębski, *Pojęcie papieru wartościowego wobec dematerializacji*, Warszawa 2009, s. 43 i n.

² Ustawa z 15.01.2015 r. o obligacjach (Dz.U. poz. 238), dalej: „u.o.”.

³ Por. I. Weiss [w:] *System prawa prywatnego. Prawo papierów wartościowych*, t. 19 (red. A. Szumański), Warszawa 2006, s. 375 i n. oraz wskazana tam literatura.